

"Əsrin müqaviləsi" - 30

"Azəri-Çıraq-Günəşli" layihəsi başladığı vaxtdan indiyədək, yəni 30 il ərzində əməliyyatçı olan BP və tərəfdaşları Azərbaycanda sosial layihələrə təqribən 111 milyon dollar vəsait xərcləyiblər. Onlar bu sosial dəstək proqramlarını neft və qazın kəşfiyyatı, işlənməsi və nəqli üzrə iri layihələrdəki əməliyyatlarının ayrılmaz hissəsi adlandırırlar.

Geniş sosial sərmayə proqramları insanlara əhəmiyyətli faydalar gətirir, onların həyatının daha da yaxşılaşdırılmasına dəstək verir. Sosial sərmayələr yerli potensialın yaradılması, təhsil və idmanın inkişafı, sahibkarlıq, ətraf mühit, habelə ölkənin zəngin mədəni irsinin tədqiqi və təbliği kimi sahələrə yönəldilib.

Cari ilin birinci yarısında BP və əməliyyatçısı olduğu layihələrdəki tərəfdaşları belə sosial investisiya proqramlarına Azərbaycanda təqribən 0,5 milyon dollar vəsait sərf ediblər. Söhbət hazırda davam edən 16 təhsil proqramı, yerli bacarıqların yaradılmasını və sahibkarlığın inkişafını dəstəkləyən üç layihə və ətraf mühit üzrə bir təşəbbüsdən gəlir. Bundan əlavə, BP ayrıca bir şirkət kimi öz adından ölkəmizdə sponsorluq etdiyi sosial layihələrə ilin birinci yarısında 0,9 milyon dollardan artıq vəsait xərcləyib. 2023-cü ildə BP və tərəfdaşları birgə belə sosial investisiya layihələrinə Azərbaycanda 2 milyon dollardan artıq vəsait yönəldiblər.

Vurğulayaq ki, sosial layihələr illərdir davam edir və geniş coğrafi ərazidə həyata keçirilir. Belə ki, onlar dəniz qurğularının inşa olunduğu paytaxt müəssisələrinin, Səngəçal terminalının ətrafından başlayaraq Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft kəməri boyu yerləşən çoxsaylı yaşayış məntəqələrini əhatə edir. Bu layihələrdən demək olar ki, əhalinin bütün təbəqələri bəhrələnilir. Məsələn, uğurla ta-

mamlanan "Sahibkarlığın İnkişafı Proqramı"nı (SİP) xatırlayaq. Milyonlarla dollar dəyərində olan bu layihə yerli sahibkarlığı dəstəkləmək məqsədi daşıyırdı. SİP Azərbaycandakı müqavilələrdə yerli resursların iştirakını artırmaq və yerli iqtisadiyyatın sağlam və şəffaf inkişafına dəstək vermək söylərinin bir hissəsi idi.

BP və tərəfdaşlarını Azərbaycan gəncləri ilə də möhkəm dostluq tələləri bağlayır. Gənclərlə bağlı son dövrdə həyata keçirilən layihələrdən bir neçəsini göstərmək kifayətdir. Sumqayıt Dövlət Universitetində bu il başlanan layihə ali təhsillə sənaye arasında yeni tərəfdaşlıq imkanını yaratmağa xidmət edir.

Kimya mühəndisliyi üzrə yeni magistr proqramı iri bir təhsil layihəsidir. Bu, ölkəmizin yüksəkixtisaslı kimya mühəndislərinə tələbatının təmin edilməsinə bir töhfə olacaq. Layihə əsasən Sumqayıt şəhərinin əmək bazarının, sənaye potensialının və xidmət sahələrinin ehtiyaclarını nəzərə alaraq düşünüldü. Sənayenin tələblərinə uyğunlaşdırılmış yeni tədris proqramına kimyəvi proseslər, istehsal prosesləri və ekoloji dayanıqlılıq kimi sahələr daxildir. Proqramın təlim materialları xüsusi olaraq Sumqayıt şəhərinin sənaye və texnoloji müəssisə və şirkətlərinin ehtiyacları üçün hazırlanıb.

Bakı Mühəndislik Universitetində isə BP şirkəti ölkə üçün informasiya-kommunikasiya texnologiyaları (İKT) və kibertəhlükəsizlik sahəsində yüksəkixtisaslı mütəxəssislərin hazırlanmasına dəstək məqsədilə yeni laboratoriya açdı. Laboratoriya şirkət tərəfindən xüsusi olaraq alınıb və 30 müasir və innovativ İKT avadanlığı və proqram təminatı ilə təchiz olunub. Gözlənilir ki, hər il 1000-ə yaxın müəllim və tələbə laboratoriyadan istifadə edərək İKT sahəsində öz bilik və bacarıqlarını təkmilləşdirəcək, innovativ İKT-dən istifadə etməyi, təhlükəsiz və səmərəli informasiya sistemləri yaratmağı və saxlamağı öyrənəcək, ümumilikdə isə rəqəmsal transformasiyanı mənimsəyəcək. Buraya əsasən kompüter mühəndisliyi, İKT, kompüter elmləri və kibertəhlükəsizlik-informasiya təhlükəsizliyi sahələrində ixtisaslaşan tələbələr daxildir.

BP-nin öz tərəfdaşları adından həyata keçirdiyi növbəti sosial layihə orta məktəblər üçün nəzərdə tutulub.

Əməliyyatçı şirkət bu təhsil layihəsinin artıq uğurla tamamlandığını elan edib. Layihənin məqsədi şagirdlərə sahibkarlıq və biznes liderliyinin əsaslarını aşılamaqda məktəblərə dəstək verməkdir. Layihəyə səkkizinci və doqquzuncu sinif şagirdləri üçün biznes və sahibkarlığın əsas prinsipləri haqqında təhsil materiallarının hazırlanması daxil idi. Bundan əlavə, proqram çərçivəsində kurs təlimatçılarına, eləcə də məktəb müəllimlərinə təlim keçmək məqsədilə kitabça da tərtib olunmuşdu.

Layihə çərçivəsində Azərbaycanın müxtəlif yerlərindən təxminən 34 müəllim təlimçi kimi hazırlanıb. Hazırlanmış təlimçilər də öz növbəsində ölkə üzrə təxminən 600 STEAM müəlliminə təlim keçərək, onları məktəblilərə sahibkarlığın əsaslarını öyrətmək üçün lazımı bi-

birgə işləmək üçün əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb.

Əməkdaşlığın ilkin olaraq üç potensial layihəni əhatə edəcəyi gözlənilir. Birinci layihədə məqsəd Göyçay rayonunda yeni su təchizatı sisteminin yaradılmasıdır. Bu sistem sel sularının toplanması, çökdürülməsi və təmizlənməsini təmin edəcək. Təmizlənmiş sudan torpaqların suvarılması üçün istifadə olunacaq. Sistemin ildə 500 min kubmetrdən çox suyu təmizləmək gücündə olacağı nəzərdə tutulur ki, bu da 100 hektara qədər ərazini suvarmağa imkan verəcək.

İkinci layihə Tovuz rayonunda iki yeraltı su təchizatı mənbəyinin - kəhrizin bərpa edilməsi məqsədi daşıyır. Bərpa edildikdən sonra bu iki kəhriz hər il 2,5 milyon kubmetrə qədər şirin suyu təchiz edə biləcək. Bu isə 15 min nəfərə yaxın icma üz-

vünün məişət istehlakı və torpaqların suvarılması ilə əlaqədar ehtiyaclarının təmin etmək deməkdir.

Üçüncü layihə Kürdəmir, Ucar, Ağdaş, Yevlax, Goranboy və Samux rayonlarında içməli su, suvarma və sanitariya təyinatlı 25 su sisteminin yaradılmasına yönəldilib. Layihə ümumi əhalisi təqribən 25 min nəfər olan 20-yə yaxın kənd yaşayış məntəqəsini əhatə edəcək.

Xatırladaq ki, BP-nin "Azəri-Çıraq-Günəşli", Bakı-Tbilisi-Ceyhan, "Şahdəniz" və Cənubi Qafqaz Boru Kəməri layihələrindəki tərəfdaşları TPAO, SOCAR, SGC, LUKOİL, NICO, MOL, "Equinor", İNPEX, "ExxonMobil", İTOCHU, "Eni", "Total-Energies", "ONGCVidesh" şirkətləridir. Onlar Azərbaycanda ən çox töhfə verə biləcəklərinə inandıqları sahələrə yönəlməklə, dayanıqlı inkişaf təşəbbüslərinə dəstək vermək öhdəliyi götürüblər. Həyata keçirilən geniş sosial sərmayə fəaliyyətləri və bacarıqların inkişaf etdirilməsi istiqamətindəki söylər insanlara əhəmiyyətli faydalar gətirir.

Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyi (ADSEA) ilə BP-nin reallaşdırdığı növbəti layihələr isə həm də "Yaşıl həyat naminə həmrəylik ili" və COP29-a hazırlıq çərçivəsində həyata keçirilən mühüm tədbirlərə dəstək xarakteri daşıyır. Belə ki, bu il ADSEA ilə BP arasında icmalarda su təchizatı ilə əlaqədar vəziyyəti yaxşılaşdırmağa kömək edəcək potensial su layihələrinin müəyyən edilməsi, seçilməsi və həyata keçirilməsi istiqamətində

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"